

A woman with dark hair, wearing a dark blue top, is seated at a desk. She has a worried or thoughtful expression on her face. In front of her is a desk with various items including papers, a pen, and a small stack of books. The background is dark.

DNS

LilleLAB

DE MAGISKE TANKERS ÅR

AV JOAN DIDION

Oversettelse: Jon Storm

Regi: Jon Ketil Johnsen

Lys: Anne Bergendahl

Lyd: Rune Bjørøy

Dramaturg: Solrun Toft Iversen

Med: Rhine Skaanes

Inspisient: Kjell Arve Vorland

Rekvisitør: Espen Røen

Sufflør: Marie Kallevik

Musikk: «Für Alina» av Arvo Pärt

Norgespremiere på Lille Scene

5. september 2015

DE MAGISKE TANKERS ÅR

DET ER MANGE MÅTER Å SØRGE PÅ. Forfatteren Joan Didion fant sin måte da mannen Dunne og datteren Quintana døde med kort tids mellomrom i henholdsvis 2003 og 2004. Joan Dideons tanke var at hvis hun håpet sterkt nok at noe skulle skje, så ville det skje. Hun klarte aldri å tenke dem tilbake til livet, men hun klarte å overleve og komme seg gjennom sin egen enorme sorg ved å forske, lese, skrive og tenke.

Vanessa Redgrave spilte Joan Didion i denne monologen da den ble satt opp på Broadway og siden er den blitt spilt i en rekke land.

VÅR EGEN RHINE SKAANES fyller 70 år i år, og hun hadde selv et sterkt ønske om å ta tak i dette stoffet. Vi kaller det ikke en avskjedsforestilling, for skuespillere vil aldri slutte å jobbe. Men den markerer i hvert fall overgangen til en ny fase i Rhines liv. Nå kan hun selv velge hva hun vil gjøre og hva hun vil takke nei til.

En ting er sikkert: Hun kommer til å fortsette å kjempe for våre kolleger på Nasjonalteatret i Kabul med et brennende engasjement. Rhine har alltid vært en som har stilt opp for felleskapet, og hun har vært primus motor i dette viktige solidaritetsarbeidet i Kabul. I 2012 ble hun utnevnt til æresmedlem av Norsk Skuespillerforbund for sin innsats i norsk teater og for sitt uredde arbeid med å gjenoppbygge Nasjonalteatret i Afghanistan.

JON KETIL JOHNSEN debuterer med denne forestillingen som instruktør på DNS. Han var Rhines førstevalg på regisiden, og det har vært flott å se hvordan de har jobbet sammen for å finne ut av Joan Dideons historie og valg.

VI GRATULERER RHINE MED JUBILEET og takker henne for stor innsats på Den Nationale Scene. Det er et stort sprang fra hennes debut i 1967 som Reke Trine i «Taremareby» til Joan Dideon i «De magiske tankers år».

Det blir spennende å se hva Rhine tenker at hun vil gjøre videre. Joan Dideon opplevde selv de magiske tankers kraft ved noen anledninger. Hun klarte ikke å tenke de døde til live, men hun klarte å ta tak i sitt eget liv igjen.

Velkommen i teatret!

AGNETE G. HAALAND
Teatersjef

EN ENERGIBUNT JUBILERER

Tenk deg å være fra Harstad og så komme som ung skuespiller til Bergen i den tro at du i ro og fred skal få forberede deg til rollen som Reke Trine i «Taremareby». Men så oppstår det sykdom i «Jan Herwitz», og du må som nordlending, på meget kort varsel, steppe inn som Wibeke i det erkebergenske stykket. På kav bergensk!

AV FINN BJØRN TØNDER

DET HANDLER SELVSAGT OM RHINE SKAANES, hun du i dag ser alene på scenen, og som kom vel fra sin debut på DNS i 1967. Og som ikke ble mer skremt av det ekte bergenske enn at hun er blitt her siden. Både i byen og på DNS. Ja, minus blant annet en ett-årig permisjon på 1970-tallet da hun var med å starte opp regionteater i Sogn og Fjordane. 7. oktober i år fyller hun 70 år, og kan samtidig se tilbake på 50 år som skuespiller. Jubilanten blir med andre ord snart pensjonist på papiret. Rhine vil likevel ikke høre snakk om ord som avskjedsforestilling, takke av osv. Hun går bare over i en ny rolle i livet, men har ingen planer om å gi seg på de skrå bredder:

ROLLELISTENE Rhines Skaanes' navn er nevnt på er mange. Utrolig mange. Spør du henne hva hun selv husker best blir hun beskjedent. Og så nevner hun kanskje det hun kaller «prosjektene». Og mener initiativ på siden av repertoarplanleggingen til teatersjefer opp gjennom årene. Prosjekter som hun eller kolleger tok initiativet til, og som ble til publikums-vinnere på DNS. «Hiroshima min elskede» (1989) av Marguerite Duras er et meget godt eksempel på det. Det ble en kjempesuksess både på DNS og andre scener, ja til og med i Kairo var Rhine naken i den oppsetningen... Stykket var egentlig bare planlagt en periode på Lille Scene. Men etter utenlandsturen ble det bygget egen scene på Hotell Neptun for å etterkomme etterspørselen. I utlandet har hun forresten spilt mange ganger. Samarbeidet med Håvard Rem om «Jule-evangeliet» (1999)

ble for eksempel spilt både i Spania, London, Dubai og Oman. Og ble fulgt opp med suksessen «Jesu virke».

Vi behøver forresten ikke å gå langt tilbake i tid for å finne et stykke der Rhine Skaanes virkelig har markert seg. Senest i år briljerte hun som Merete Beyer i «Anne Pedersdotter», og vil ganske sikkert bekrefte at hun koste seg i rollen som Bergens verste svigermor gjennom alle tider. Hun markerte seg også i suksessmusikalen «Hellemyrsvolket» i fjor, men vil nok selv heller fremheve maraton-versjonen fra 1992. Hun har nemlig mange ganger sagt at det var en stor opplevelse å få spille i oppsetningen som varte i rundt 9 timer i Teatergarasjen på Nøstet.

Hun husker også sikkert godt rollen som Anitra i «Peer Gynt» i 1969. Da var Rhine gravid, men kom fra oppgavene med glans. Både som Anitra og etterpå som mamma. «Peer Gynt» har hun i løpet av de femti årene på scenen vært med på tre ganger. Sist i 2005, med amerikaneren Robert Wilson som instruktør. Samarbeidet med Det Norske Teatret endte også opp med visning i New York.

Det er umulig å gi en rettfærdig gjennomgang av alt Rhine Skaanes har gjort på en scene. Arkivene til DNS viser veldig mye. Og ofte i samspill med Lothar Lindtner, Rolf Berntzen, Wenche Kvamme, Helge Jordal, Jon Eikemo og Dan Fosse, for å nevne noen. Og selv om hun har vært fast ansatt på DNS, har energibunten, bosatt på Møhlenpris, også stått på andre

bergenske scener. Revyer i hopetall om sommeren må nevnes. Og «Jul i Blåfjell» i Grieghallen. Eller hva med rollen som Wally Burwig i «Den spanske flue» i 1973? Det ble en meget stor suksess. Noe også «Familien» av Claes Andersson i 1975 ble, med Rhine som Märta.

«ENGLER MED PARAPLY» av Svend Svendsen, med Rhine, Wenche Kvamme, Lothar Lindtner og Randolph Walderhaug på scenen i 1985, står også ganske sikkert som et godt minne for årets jublant. Folk gikk mann av huse til det som da het Småscenen. Men det er så mye mer for den anvendelige skuespilleren og kvinnen med det store hjertet. Innsatsen for Afghanistans nasjonalteater er nevnt i lederen i dette programmet. Selvsagt er hun blitt hedret, også for det. Hun er for eksempel æresmedlem i Norsk Skuespillerforbund (fra 2012). Den tittelen får du ikke lett. Rhine Skaanes er også innehaver av den gjeve Pernillestatuetten (2004) fra Bergen Teaterforening. Det året spilte hun forresten i «Ved kattermyra» av Marina Carr og i «Sugar» av Peter Stone og Bob Merrill.

VI MÅ OGSÅ NEVNE «RØTER» på Sogn og Fjordane Teater i 1978. Der briljerte Rhine som Bity, og så må vi ikke glemme LilleLAB-prosjektene til dagens teatersjef på DNS, som også «De magiske tankers år» er en del av. Rhine Skaanes fikk virkelig vist sin kvalitet både i «Dikatorfruer» og i Jon Fosses «Vakkert». Hun er med andre ord absolutt på høyden, også i år, nå da det offisielle arbeidslivet går mot slutten. Måtte det bli, ja – «De magiske tankers år».

REGISSØR

Jon Ketil Johnsen gikk ut fra Statens Teaterhøgskole i 1991, og debuterte samme år på Den Nationale Scene.

De siste årene har han blant annet spilt i «Fanny & Alexander» (2012), «Et dukkehjem» (2013), «Hellemyrsfolket» (2014/15), «En folkefiende» (2015) og «Anne Pedersdotter» (2015). «De magiske tankers år» er hans debut som regissør.

DETTE ER LilleLAB

- Kortere prøvetid
- Begrenset scenografi
- Kortere planleggingshorisont
- Tekst i fokus

OM FORFATTEREN

JOAN DIDION

Det er tankene til den anerkjente amerikanske forfatteren, journalisten, essayisten og filmmanusforfatteren Joan Didion som formidles av Rhine Skaanes på Lille Scene i kveld.

AV FINN BJØRN TØNDER

DIDION, som fyller 81 år i desember, er født i Sacramento, men flyttet til New York som 22-åring. Allerede tidlig på 1960-tallet slo hun igjennom som journalist. Hun regnes som en av de fremste innen den såkalte New Journalism-skolen, som i klartekst betyr en skjønnlitterær, fortellende stil i nyhetsrapporteringen. Hun er kjent for sin minimalistiske stil og sin distanserende stillingstaken. Hun svarer aldri på de vanskelige spørsmålene; bare stiller dem. Det kjenner vi igjen både i hennes avis- og tidsskriftspalter (The New Yorker, The New York Review of Books, Vogue med flere), i romaner, filmmanus og i essays.

I 1963 DEBUTERTE DIDION som romanforfatter med «Run River». Totalt er det blitt fem romaner og åtte faktabøker. Hun er også kjent for å ha skrevet mye om hippiekulturen, som også ble samlet i essaysamlingen «Slouching Towards Bethlehem». Der gir hun sterke skildringer av utsatte kvinner, om LSD, Vietnamkrigen og det amerikanske selvildet. På 1970-tallet ble hun mer politisk,

og brøt med sitt republikanske opphav og gikk over til Demokratene. Sammen med sin mann, John Gregory Dunne, har hun også skrevet flere filmmanus. Mest kjent er kanskje «A Star is Born» (1976), men «The Panic in Needle Park» (1971) og «True Confessions» (1981) ble store suksesser. Siste film kom i 1996; «Up Close & Personal». Hun skrev også manus til filmatiseringen (1972) av sin egen roman «Play It as It Lays» (1970).

Joan Didion har bare skrevet et skuespill. Det er det du skal se i dag. «The Year of Magical Thinking» kom ut i 2006 og hadde premiere på Broadway i 2007, etter at hun i 2005 skrev bok med samme navn om tanker om sorgens mekanisme det første året etter hennes manns død. Mens boken ble utgitt døde også hennes adoptivdatter. Da skrev hun en ny bok, «Blue Nights», om sorgen etter datteren og mannen. Så kom skuespillet, som altså også heter «The Year of Magical Thinking» – «De magiske tankers år». Vanessa Redgrave har hatt stor suksess med monologen i flere land.

dns